

WIEŚC GMINNA

Z CHMIELNIKA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
BŁĘDOWA TYCZYŃSKA * BORÓWKI * CHMIELNIK * WOLA RAFAŁOWSKA * ZABRATÓWKA
Grudzień 2007 Nr 4/2007

Polskie Betlejem

Gdzie jest Betlejem nasze polskie Betlejem?
Gdzie miejsce gwiazdą znaczone
Gdzie znaleźć jak szukać, tego nie wiem
W którą obrócić się stronę??

Jak znaleźć nam zrodzonego
Od wieków upragnionego Jezusa?..
Wewnętrzny nam głos podpowie
Tylko tam gdzie człowiekowi drogi jest drugi człowiek.

Ludzkie serca tęsknotą pałają
Na słodkie narodzenie miłości
Gdy wszem dobroć i życzliwość dając
To Jezus na nowo się rodzi i gości.

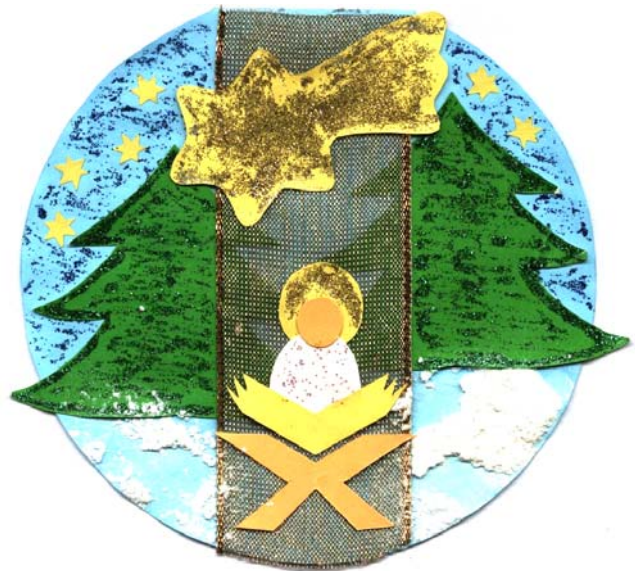
Jest wśród nas ubogich i słabych i miernych
Zgnębionych gdyż szara codzienność przygniata
To w sercach pragnących, pokornych
Wciąż miejsce jest dla Króla Świata.

Lecz smutne jest Boże dziecię i płacze
Gdy dobre uczucie serc nie ogrzewa
A chłodem ostygłe wnętrze tułacze
Gdy miejsca na miłość w nim nie ma.

By pokój z Bożego Zrodzenia płynący
Nad ziemską wędrował wciąż niwą
By ukazywał gwiazdę w ciemności
Tę gwiazdę co Bogiem jest żywą.

W sercach naszych ubogim mieszkaniu
Zrodziła się „Miłość” skąd? nie wiem.
Gdy wszyscy ze sobą w zbrataniu
To tu jest to „Nasze Polskie Betlejem”.

Adela Filip 2003r.

Na zbliżające się Święta Narodzenia Pańskiego, w imieniu własnym i Pracowników Urzędu Gminy Chmielnik, pragnę wszystkim mieszkańcom Gminy złożyć najserdeczniejsze życzenia: zdrowia, radości i wielu łask od Nowonarodzonej Dzieciny. Niechaj te Święta upłyną w pokoju i ciepłej, prawdziwie rodzinnej atmosferze.

Niech Nowy Rok 2008 niesie ze sobą szczęście, umożliwi realizację planów i spełnienie marzeń, a blask Betlejemskiej Gwiazdy rozświetla drogę w każdym dniu oraz będzie źródłem nadziei i siły do czynienia tego, co dobre.

Krzysztof Grad
Wójt Gminy

W NUMERZE

Wigilia _____	2
Symbolika ozdób choinkowych _____	4
Szanowni czytelnicy i mieszkańcy gminy _____	4

URZĄD GMINY INFORMUJE _____ 5

BIEŻĄCE INWESTYCJE W NASZEJ GMINIE _____	5
Nieruchomości _____	5
Grypa ptaków _____	5
Roboty remontowe przy budynku Urzędu Gminy w Chmielniku _____	6
Sesje Rady Gminy Chmielnik _____	6

GOPS W CHMIELNIKU _____ 7

Otwarte Drzwi Świetlicy _____	7
Świetlicy Socjoterapeutyczna _____	7

OŚWIATA I KULTURA _____ 8

„Powróćmy, jak za dawnych lat, w zaczarowany babci świat” _____	8
W 89 rocznicę odzyskania niepodległości _____	8
Nastolatek w domu. Jak z nim rozmawiać? Kiedy mówić tak, kiedy mówić nie? _____	9
Jesienna twórczość drugoklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Chmielniku _____	11
Polska to wielka rzecz _____	12
Sport w Szkole Podstawowej nr 3 w Chmielniku _____	13
W błędowskiej szkole – okiem nauczyciela stażysty _____	13
Wychowanie – czy to tylko szkoły powołanie? _____	14
Szlakiem Orlich Gniazd _____	16

Pasowanie na czytelnika _____	17
Spotkanie z Świętym Mikołajem _____	17
Dziękujemy _____	17
Nowości w Bibliotece _____	18

KRONIKA SPORTOWA _____ 19

Informacja o współpracy Gminy Chmielnik z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami którym w roku 2007 udzielono dotacji z budżetu Gminy Chmielnik. _____	19
---	----

OCHRONA ŚRODOWISKA _____ 20

Pomyśl o sobie i o wszystkim co Tobie bliskie ! _____	20
Rzeźba Matki Boskiej Niepokalanej _____	20

Wigilia

Nazwa „wigilia” pochodzi od słowa łacińskiego *vigilia* oznaczającego m.in. czuwanie, straż nocną. Tradycja czuwania przed dniami świąt chrześcijańskich wywodzi się z praktyk starotestamentowych. Izraelici w wigilię szabatu i innych świąt przyrzadzali jedzenie na zapas i wykonywali powszednie czynności – o ile to było możliwe – z wyprzedzeniem, aby świętować bez przeszkód.

W potocznym rozumieniu słowo „wigilia” kojarzy się przede wszystkim z dniem poprzedzającym Boże Narodzenie, ze zwyczajami i obrzędami praktykowanymi tego dnia, zwłaszcza z uroczystą ucztą obrzędową, jaką jest wieczerza wigilijna. 24 grudnia zaczynał się w kulturze ludowej czas godów, koladki, świątecznych wieczorów i trwał 12 dni, tzn. do święta Trzech Króli. Okres ten charakteryzowało natężenie praktyk magicznych i kontaktów ze światem zmarłych.

Chrześcijańska wiara w rozpoczęcie nowej ery wraz z przyjściem na świat Chrystusa, które to wydarzenie co rok przeżywają Jego wyznawcy i wszyscy przywiązani do chrześcijańskiej tradycji, łączy się z pradawnym przekonaniem, że w okresie zimowego przesilenia słońca wszystko zaczyna się od początku. Przychodzi nowy czas, nowy rok, który będzie powtórzeniem poprzedniego, a zarazem pierwszego roku stworzenia. Wigilia była w świadomości ludowej powtórzeniem rajskej sytuacji, kiedy nie znano śmierci ani wrogości; ucztą wigilijna odzwierciedla powszechne pojednanie – żywych i umarłych, ludzi i zwierząt; ulegają zawieszeniu prawa przyrody: w raju było stale ciepło, więc – według wierzeń ludowych – mimo

mrozu w noc wigilijną zakwitają drzewa w sadach, woda w rzekach i strumieniach przemienia się w wino, zwierzęta mówią ludzkim głosem.

Niezależnie od szczątkowych śladów religii przedchrześcijańskich z narodzinami bogów słonecznych włącznie, Boże Narodzenie wraz z rozpoczynającą je Wigilią obchodzimy dziś jako święto chrześcijańskie, polska Wigilia zaś ma wiele własnych zwyczajów i obrzędów z pietyzmem kultywowanych, wzbogacanych nowymi treściami.

Uważano, że przebieg dnia i nocy wigilijnej ma zasadniczy wpływ na nadchodzący nowy rok. Dlatego, aby przez cały rok przyszły mieć dobre samopoczucie i energię, należało wstać wcześniej, umyć się w strumieniu, a jeżeli w domu, to do miednicy trzeba było wrzucić srebrną monetę – „żeby się pieniądze człowieka trzymały”. Nie wskazano było kładzenie się do łóżka w ciągu dnia, bo to mogłoby „przyciągnąć” chorobę. Niczego nie pożyczano się sąsiadom, żeby samemu w nadchodzącym roku nie narazić się na straty. Na przekór ostatniemu z wymienionych zakazów, właśnie w Wigilię mnożyły się drobne kradzieże – czasem dla żartu. Ich sprawcy uważali, że w ten sposób zapewnią sobie dostatek i pomyślność w transakcjach handlowych przez cały rok. Na Pomorzu i Mazurach odbywały się przed południem połowy ryb, a w całej Polsce polowanie i kłusowanie, nie tyle w celu wypełnienia spiżarni, ile dla magicznego zapewnienia sobie smacznego i obfitego pożywienia aż do następnej Wigilii.

Tego dnia wymierzano dzieciom niezbyt dotkliwe kary cielesne, co oznaczało, że ta sprawdzona od pokoleń metoda wychowawcza będzie stosowana także w nadchodzącym roku. Unikano kłótni i zwad, przeciwnie – starano się okazywać życzliwość, zapomnieć o urazach tak wobec rodziny, jak i sąsiadów.

Najważniejszą czynnością było przygotowanie wieczery i przystrojenie pomieszczenia, w którym miała się ona odbyć. We dworach magnackich i szlacheckich, i w chłopskich chatach stawiano w kątach izby snopy zbóż podstawowych: pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa. Na stole pod obrusem, leżało siano, u powały zaś była podwieszona zielona gałąź, we wszystkich kulturach symbolizująca życie, zdrowie, radość, pomyślną vegetację roślin. Na południu Europy używano drzewa lauowego lub oliwki, w środkowej i północnej Europie świerku, jodły i sosny oraz bukietów jemioli. W południowej i południowo-zachodniej Polsce popularna była dekoracja świąteczna wykonana z zawieszono nad stołem wierzchołka świerku czy gałęzi sosnowej, ewentualnie drucianego koła ozdobionego gałązkami jodły. Ten tzw. podłaznik, sad lub Boże drzewko przystrajano drobnymi jabłkami (rajskie jabłka), orzechami, krążkami z opłatka, łańcuchami z papieru i słomy oraz zawieszonym pośrodku „światem” z kolorowych opłatków. „Świat” był czasem ozdobą najważniejszą, zawieszoną nad stołem na belce stropowej lub w innym widocznym miejscu. Symbolizował niezwykle czas, kiedy to wedle pradawnych wierzeń następuje obrzędowy powrót do początku wszechrzeczy. „Świat” wyrażał ideę łączności z kosmosem i siłami nadprzyrodzonymi, urzeczywistnioną w zjednoczeniu porządku ludzkiego z niebiańskim.

Jedną z teorii wyjaśniających genezę choinki upatruje początku zwyczaju w umieszczaniu podczas Adwentu w przedsionkach kościołów drzewka nazywanego rajem. Nazwa nawiązywała do legendy apokryficznej, według której krzyż Chrystusa został wyciosany z rajskiego drzewa. Z czasem choinkę zaczęto ustawiać również w mieszkaniach — u katolików przy szopce, u protestantów samą.

Najważniejszym wydarzeniem Wigilii jest uroczysta rodzinna wieczerza. Różni się ona od innych biesiad świątecznych czasem rozpoczęcia — dawniej z ukazaniem się na niebie pierwszej gwiazdy, przypominającej o gwieździe betlejemskiej; jest wieczerzą postną, składającą się z kilku lub kilkunastu dań; przebiega w uroczystej, poważnej atmosferze; przy stole zostawia się wolne miejsce dla dusz zmarłych członków rodziny lub niespodziewanego gościa.

Wieczerzę wigilijną rozpoczyna specyficznie polski zwyczaj dzielenia się opłatkiem. Nazwa „opłatek” pochodzi z łacińskiego słowa *oblatum* (dar ofiarny) i oznacza rodzaj chleba z mąki pszennej i wody, sporządzanego w formie bardzo cienkich płatków. Symbol Chleba żywota był odczytywany jako przeciwstawienie srebrnika Judaśwego.

Dzielenie się opłatkiem sięga pogańskiego zwyczaju łamania się pieczywem obrzędowym w celu zawarcia lub odnawienia pobratymstwa, jest także echem form kultu i życia wspólnotowego pierwszych chrześcijan. Na Zachodzie święcono ten chleb także poza mszą i podobnie jak na Wschodzie symbolizował on zjednoczenie z Bogiem, ze świętymi oraz więź wspólnoty chrześcijańskiej.

Po złożeniu sobie życzeń wszyscy zasiadają do posiłku. W wielu regionach na stole pojawia się dwanaście dań,

tyle, ilu było apostołów i ile rok ma miesięcy. Jednak często przygotowuje się nieparzystą (uważaną za szczęśliwą) liczbę potraw.

Jadłospis dawnych wigilii obejmował potrawy zbożowe z mąki i kasz, z jarzyn, owoców, orzechów, miodu i z dań rybnych, które obecnie stanowią podstawę menu wigilijnego w mieście i na wsi. Wskutek powojennej migracji ludności charakterystyczne potrawy regionalne zostały przeniesione do nowego miejsca zamieszkania. Na przykład kutia, potrawa żałobna i wigilijna składająca się z ziaren pszenicy, maku i miodu, znana dawniej głównie na wschodnim pograniczu, obecnie jest jadała i w innych okolicach. Najczęściej podczas skromnej wieczerzy wigilijnej podaje się barszcz czerwony z buraków albo zupę grzybową, śledzia marynowanego, ryby smażone (obowiązkowo karpia), jakąś potrawę przyprawioną kapustą, np. pierogi i krokiety z grzybami, kluski z makiem, a na deser kompot z suszonych owoców, makowiec i inne ciasta, orzechy i słodycze.

Dawniej podczas wieczerzy zachowywano milczenie lub rozmawiano półgłosem, co tłumaczy się tradycją biesiad zadusznych. Obecnie zachowanie przy stole jest swobodne, niemniej Wigilia to pora refleksji, wspomnień o bliskich zmarłych i zadumy. Na wsi po wieczerzy gospodarz szedł do obory, stajni i kurnika przynosząc zwierzętom domowym kolorowy opłatek, niewielką ilość wigilijnych potraw i trochę siana spod obrusa.

Spośród licznych czynności wróżebnych najpowszechniejsze było zaklinanie urodzaju. W wielu okolicach odbywało się tzw. bicie drzew. Po wieczerzy domownicy, przede wszystkim dzieci, szli do sadu niosąc słomiane powróśla. Na czele szedł gospodarz z siekierą w rękę, którą uderzał w pień drzewa pozorując ścinanie i mówił: „Nie będzie rodziło?” Dzieci zaś wołały: „Dajcie mu pokój, będzie rodziło!” i obwiązywały drzewo powróslami, żeby obficie owocowało. Dobre zbiory zbóż miało zapewnić sypanie owsa, które odbywało się po wieczerzy wigilijnej albo w drugi dzień świąt (według kościelnej interpretacji na pamiątkę ukamienowania św. Szczepana obrzucało owsem księdza w kościele), w dniu Nowego Roku lub na Trzech Króli. Wygłaszano przy tym stosowne życzenia, często rymowane. W okresie świątecznym chodzili od domu do domu w mieście i na wsi kolednicy z szopką i gwiazdą, na wsi chłopcy przebrani za turonia lub niedźwiedzia, nosili manekiny przedstawiające rozmaite zwierzęta, np. żurawia czy kozę, i składali życzenia obfitych plonów, jednocześnie domagając się poczęstunku. Przełomowy charakter Świąt Bożego Narodzenia – ze względu na zimowe przesilenie – znalazł odbicie w przepowiadaniu pogody. Gwieździste niebo w noc wigilijną zapowiadało rok pogodny i urodzajny, pochmurne zaś – słotny. Za podstawę dokładniejszej prognozy przyjmowano dwanaście dni, od Bożego Narodzenia do Trzech Króli, wróżących pogodę w kolejnych miesiącach nowego roku. Z Wigilią wiązały się również wróżby dotyczące życia i zdrowia oraz perspektyw matrymonialnych.

Podczas Wigilii prawie we wszystkich polskich domach rozbrzmiewają kolędy. Dawniej śpiewane, obecnie coraz częściej słuchane z nagrań na taśmach magnetofonowych i płytach.

Od połowy XIX wieku zaczął się przyjmować wśród mieszczan, najpierw pochodzenia niemieckiego, później wśród całej ludności miejskiej i u bogatszych chłopów.

Mężczyzna przebrany za św. Mikołaja, rzadziej za św. Józefa, przynosił dzieciom na Gwiazdkę jabłka, pierniki, owoce i słodczyce. Obecnie wręczanie prezentów przy zapalanej choince jest dla dzieci kulminacyjnym momentem uroczystości wigilijnej.

O północy w kościołach całej Polski jest odprawiana uroczysta msza nazywana Pasterką na pamiątkę hołdu złożonego Bożemu Dziecięciu przez pasterzy.

Wiele się zmieniło w wigilijnej obrzędowości rodzinnej. Już prawie znikły praktyki magiczne związane z uprawą roślin, owocowaniem drzew i hodowlą bydła, a tam,

gdzie jeszcze przetrwały, są traktowane jako kontynuacja tradycji przodków. Żywa choinka bywa zastępowana sztuczną lub stroikiem z jodły i świerku, ze świecą i kilkoma bombkami, nie opłukujemy się wodą „uszlachetnioną” srebrną monetą. Jednakże i dziś jest to święto obchodzone powszechnie i najbardziej emocjonalne ze wszystkich uroczystości dorocznych. W całej Polsce w Wigilię o zmierzchu pustoszeją ulice, zapalają się światła na choinkach i chyba wszyscy zgromadzeni przy stole z opłatkiem w rękę, niezależnie od przekonań religijnych i światopoglądu, czują się sobie bliżsi.

Fragment książki „Świętowanie doroczne w Polsce” Biblioteka „WIEZI”, Warszawa 1996 r.

Symbolika ozdób choinkowych

- Gwiazda betlejemka, którą umieszczano na szczycie drzewka od ubiegłego wieku, miała pomagać w powrotach do domu z dalekich stron.
- Oświetlenie choinki broniło dostępu złym mocom, a także odwrócić miało nieżyczliwe spojrzenia ludzi. W religijnej symbolice wskazywało na Chrystusa, który był światłem dla pogan.
- Jabłka zawieszane na gałązkach symbolizowały biblijne jabłko, którym kuszeni byli Adam i Ewa. Później zastąpiono je małymi rajskimi jabłuszkami. Wówczas zapewnić miały zdrowie i urodę.

- Orzechy, zawijane w sreberka nieś miały dobrobyt i siłę.
- Papierowe łańcuchy przypominały o zniewoleniu grzechem, ale np. w okresach rozbiorów miały wymowę politycznych okowów. Zaś w ludowej tradycji niektórych regionów Polski uważano, że łańcuchy wzmacniają rodzinne więzi oraz chronią dom przed kłopotami.
- Dzwonki oznaczają dobre nowiny i radosne wydarzenia.
- Anioły mają opiekować się domem.
- Samo żywe drzewko było symbolem Chrystusa jako źródła życia.

oprac. Beata Wojnarowicz-Hondz

Szanowni czytelnicy i mieszkańcy gminy

Święta Bożego Narodzenia to szczególnie czas w naszym życiu.

Boże Narodzenie to czas wielkiej radości i ciepła, którego tak bardzo wszyscy pragniemy. To czas, kiedy ustają kłótnie i konflikty, a każdy z nas pragnie dobra najbliższych nam osób i przyjaciół. Boże Narodzenie sprawia, że ludzie są sobie bliżsi.

Pamiętajmy w tym czasie o wszystkich: szczególnie o chorych i samotnych, aby dla nich również ten czas okazał się radosny, bo przecież piękne przeżywanie Świąt Bożego Narodzenia polega na tym, że Bóg przychodzi do nas, a my z radością, nadzieją i otuchą w sercu przyjmujemy Go i potrafimy się dzielić Nim z innymi ludźmi.

Bo przecież Boże Narodzenie jest zawsze wtedy...

„ilekroć uśmiechasz się do swego brata i wyciągasz do niego rękę, zawsze wtedy jest Boże Narodzenie...

Zawsze ilekroć milkniesz by innych wysłuchać, kiedy rezygnujesz z zasad, które jak żelazna obręcz uciskają ludzi w ich samotności- jest Boże Narodzenie...

Zawsze, kiedy dajesz odrobinę nadziei tym, którzy są przytłoczeni ciężarem fizycznego, moralnego i duchowego ubóstwa- jest Boże Narodzenie...

Zawsze, kiedy rozpoznajesz w pokorze jak bardzo znikome są twoje możliwości i jak wielka jest twoja słabość - jest Boże Narodzenie...

Zawsze, kiedy sam nie mając wiele, potrafisz dzielić się z innymi i obdarzasz ich radością- jest Boże Narodzenie...

Zawsze, kiedy czynisz swoje serce bezpiecznym domem dla przestraszonych, utrudzonych, odepchniętych i wzgardzonych – jest Boże Narodzenie...

Zawsze, ilekroć pozwolił, by Bóg pokochoł innych przez Ciebie, zawsze wtedy jest Boże Narodzenie. (słowa Matki Teresy z Kalkuty)

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia życzymy Wam, aby ta święta noc zajaśniała blaskiem prawdziwej świętości Jezusa i aby opromieniała ona Wasze życie codzienne.

Dzielmy się nawzajem chlebem, miłością i życzliwością.

Niech Bóg obdarzy nas pokojem, zdrowiem i zadowoleniem.

W Nowym Roku życzymy Wam mniej trosk, więcej szczęścia i nieustannej Opatrzności Bożej.

Pracownicy Gminnej Biblioteki Publicznej

Urząd Gminy informuje

BIEŻĄCE INWESTYCJE W NASZEJ GMINIE

W ostatnim okresie dokonano przebudowy 370 m odcinka drogi gminnej: nr 108259 R Chmielnik – Nyklówka – Wola Rafałowska. W zakres prac wchodziło: wykonanie podbudowy, położenie mieszanki asfaltowej i odmulenie rowów. Wartość zamówienia wyniosła 107 776,61 zł (brutto). Wykonawcą inwestycji jest Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów w Leżajsku S.A.

Przebudowywana zatoka przy Domu Ludowym w Chmielniku

W listopadzie bieżącego roku rozpoczęto prace przy przebudowie zatoki autobusowej w ciągu drogi powiatowej przy Domu Ludowym w Chmielniku. Inwestycja ma na celu poprawić bezpieczeństwo użytkowników drogi. wartość zamówienia wynosi 46 998,66 zł (brutto).

Wykonawcą inwestycji jest Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów w Leżajsku S.A.

W ciągu ostatnich tygodni cały czas prowadzono prace przy podbudowie boiska z trawy syntetycznej przy Szkole Podstawowej na Woli Rafałowskiej w ramach programu „BLISKO BOISKO”. W związku z niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi przesunięto termin zakończenia inwestycji.

Schody terenowe stanowiące główny ciąg komunikacyjny między szkołą a płytą boiska

Marek Czarnota

Nieruchomości

Do zasobu nieruchomości Gminy Chmielnik w 2007 r. przejęto od Skarbu Państwa grunty o łącznej powierzchni 11,4075 ha, w tym w:

- Chmielniku – 3,00 ha
- Błędowej Tycz. – 2,93 ha
- Woli Rafał. – 1,8775 ha
- Zabratówce – 3,21 ha
- Borówkach – 0,39 ha

Jednocześnie dokonano sprzedaży gruntów o powierzchni 7,6498 ha, w tym w miejscowości:

- Chmielnik – 2,9333 ha
- Błędowa Tycz. – 3,97 ha
- Wola Rafał. – 0,7465

Łączna kwota, jaką uzyskano ze sprzedaży nieruchomości to 176 644 zł.

Większe inwestycje w Domach Ludowych to: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w Chmielniku i Zabratówce, których koszt wyniósł odpowiednio 29 372,39 zł i 10 673,11 zł, oraz wymiana pokrycia dachu w Woli Rafałowskiej przy współudziale Rady Sołeckiej.

Agnieszka Czarnota

Grypa ptaków

W związku z wystąpieniem na terenie Polski ognisk ptasiej grypy Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał 1 grudnia 2007 r. rozporządzenie, obowiązujące do odwołania, zakazujące:

- organizowania targów, wystaw, pokazów i konkursów z udziałem żywych ptaków,
- przechowywania i prezentacji w celu sprzedaży, oferowania do sprzedaży, sprzedaży, dostarczania oraz każdego innego sposobu zbycia żywych ptaków na targowiskach,
- utrzymywania kur, kaczek, gęsi, indyków, przepiórek, perlic, strusi oraz innych bezgrzebieniowców, gołębi, bażantów i kuropat na otwartej przestrzeni,
- pojenia drobiu wodą pochodzącą ze zbiorników, do których mają dostęp dzikie ptaki,

- oraz nakazujące odizolowanie kaczek i gęsi od innego drobiu.

Główny Inspektor Sanitarny poinformował jak uniknąć zakażenia „ptasią grypą”. W tym celu należy:

- spożywać mięso drobiowe, przetwory drobiarskie i jaja poddane odpowiedniej obróbce cieplnej w temperaturze minimum 70° C,
- myć dokładnie z użyciem detergentu wszystkie przedmioty, które miały kontakt z surowym drobiem (deski, noże, talerze), zamrożone mięso nie niszczy wirusa!
- nie dotykać, bez odpowiedniego zabezpieczenia, martwych lub sprawiających wrażenie chorych ptaków dzikich ani ubitego drobiu,

- zadbać, aby dzieci unikały miejsc bytowania dzikiego ptactwa, ferm drobiu oraz innych miejsc jego przetrzymywania,
- myć ręce po każdorazowym zetknięciu z ptactwem, zarówno dzikim jak i hodowlanym,
- pamiętać, aby surowe mięso drobiowe nie miało styczności z innymi produktami żywnościowymi,
- przestrzegać zakazu przywozu z zagranicy żywego lub martwego ptactwa, drobiu i wyrobów drobiarskich, jaj, nieprzetworzonych piór i ich części, pierz a puchu oraz trofeów myśliwskich.

Głównym źródłem zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt są dzikie ptaki, które są bezobjawowymi nosicielami wirusa grypy ptaków. Objawy kliniczne grypy ptaków choroby u drobiu to depresja, gwałtowny spadek/utrata produkcji jaj, miękkie skorupy jaj, objawy nerwowe, zasinienie i obrzęk grzebienia i dzwon-

ków, silne łzawienie, obrzęk zatok podoczodołowych, kichanie, duszność, biegunka. Padnięcia mogą być nagłe bez widocznych objawów. Zakażone ptaki wydają wirusa z kałem, wydzieloną z oczu i dróg oddechowych. Najbardziej prawdopodobnym źródłem zakażenia drobiu jest kontakt z wędrującym dzikim ptactwem, ale także poprzez zanieczyszczoną paszę, wodę, nawóz, sprzęt i środki transportu. Bardzo ważną rolę w rozprzestrzenianiu się wirusa grypy ptaków jest człowiek, który poprzez zanieczyszczone ubranie, obuwie, sprzęt i produkty (jaja) może przyczynić się do rozprzestrzeniania choroby. Wirus może zachowywać aktywność w kurniku przez 5 tygodni. Przy podejrzeniu choroby istotne jest zabezpieczenie pomieszczeń, sprzętu, nawozu oraz dokładne ich oczyszczenie i odkażenie. Wirus jest wrażliwy na powszechnie stosowane środki dezynfekcyjne oraz detergenty.

Agnieszka Czarnota

Roboty remontowe przy budynku Urzędu Gminy w Chmielniku

W roku bieżącym zostały rozpoczęte prace remontowe budynku i otoczenia budynku Urzędu Gminy. W ramach posiadanych środków finansowych wykonano n/w remonty:

- docieplenie i elewacja ściany frontowej budynku – 14 164,20 zł
- wykonanie izolacji ścian piwnicy wraz z odbojówką wokół budynku i odnowienie schodów wejściowych – 4 033,30 zł

- wykonanie zadaszania wejścia głównego do budynku – 4 270,00 zł
 - wykonanie balustrady schodowej – 4 200,00 zł
- W latach następnych planowane jest dokończenie ocieplenia i elewacji pozostałych ścian budynku Urzędu Gminy i wymiana pokrycia dachowego na budynku Urzędu Gminy.

Zofia Budak

Sesje Rady Gminy Chmielnik

Na XII sesji Rady Gminy V kadencji w dniu 17 października 2007 r. podjęto uchwały:

1. UCHWAŁA NR XII/83/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 17 października 2007 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego cmentarza i terenów sąsiednich w Błędowej Tyczyńskiej, w gminie Chmielnik.
2. UCHWAŁA NR XII/84/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 17 października 2007 roku w sprawie zmian budżetu i zmian w budżecie Gminy Chmielnik na 2007 rok.
3. UCHWAŁA NR XII/85/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 17 października 2007 roku w sprawie wyboru ławników do Sądu Okręgowego w Rzeszowie i Sądu Rejonowego w Rzeszowie na kadencję 2008-2011.

Na XIII sesji Rady Gminy w dniu 14 listopada 2007r. podjęto uchwały:

1. UCHWAŁA NR XIII/86/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta przyjmowanej jako podstawa obliczenia podatku rolnego na obszarze Gminy Chmielnik
2. UCHWAŁA NR XIII/87/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości pobieranego na terenie Gminy Chmielnik oraz sposobu poboru podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego a także wynagrodzenia za inkaso na rok podatkowy.
3. UCHWAŁA NR XIII/88/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku

4. UCHWAŁA NR XIII/89/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie określenia wzorów deklaracji podatkowych na podatek rolny, podatek leśny oraz na podatek od nieruchomości w odniesieniu do nieruchomości znajdujących się w zasobach Agencji Nieruchomości Rolnych.
5. UCHWAŁA NR XIII/90/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie zmian budżetu i zmian w budżecie Gminy Chmielnik na 2007 rok.
6. UCHWAŁA NR XIII/91/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie zmiany limitów wydatków na realizację wieloletnich programów inwestycyjnych Gminy Chmielnik na lata 2006-2008.
7. UCHWAŁA NR XIII/92/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie zatwierdzenia wieloletniego programu inwestycyjnego Gminy Chmielnik na lata 2004-2009.
8. UCHWAŁA NR XIII/93/2007 Rady Gminy Chmielnik z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XVII/102/2004 Rady Gminy Chmielnik z dnia 23 lipca 2004 roku w sprawie ustalenia opłat za świadczenia w oddziałach przedszkolnych z późniejszymi zmianami wprowadzonymi uchwałą Nr XXIV/151/2005 Rady Gminy Chmielnik z dnia 29 kwietnia 2005 roku.

Pełna treść uchwał dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Chmielnik w dziale Prawo lokalne – Uchwały pod adresem www.bip.chmielnik.pl.

Adam Tereszkiwicz

GOPS w Chmielniku

Otwarte Drzwi Świetlicy

Dnia 29 października 2007 roku w Świetlicy Socjoterapeutycznej w Chmielniku odbyły się „Otwarte Drzwi Świetlicy”. W tym dniu odwiedziło nas wielu Gości, a byli to głównie kierownicy Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z naszego regionu. Nie zapomnieli o nas także dyrektorzy Szkół z terenu Gminy i Pani kierownik GBP w Chmielniku. Dla przybyłych Świetlicy zaprezentowały przedstawienie zatytułowane „Wyjście Awaryjne”, które

składało się z czterech części: skeczu „Czerwony Kapturek”, układu choreograficznego, prezentacji utworu muzycznego na keyboardzie oraz deklamacji wierszy. Przybyli goście nie szczędzili pochwał, które zostały umieszczone w kronice świetlicowej. Każdy z nich został także obdarowany przez Świetlicę własnoręcznie wykonanym prezentem oraz folderem prezentującym osiągnięcia naszej świetlicy.

Aleksandra Borcz

Świetlicy Socjoterapeutyczna

W dniu 28.11.2007 roku w Świetlicy Socjoterapeutycznej przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chmielniku odbył się „Wieczór Wróżb Andrzejkowych” połączony z dyskoteką. Przed rozpoczęciem magicznego wieczoru każdy z nas przebrał się za wybraną przez siebie postać. Były wśród nas wróżki, czarownice, czarnoksiężnicy, piraci, a także dziewczęta z przyszłości, duchy oraz tancerze Break Dance. Wieczór wróżb rozpoczęły nasze koleżanki, przypominając nam o pochodzeniu andrzejkowej tradycji. Po wypowiedzeniu andrzejkowego zaklęcia rozpoczęliśmy świetlicowe wróżby. Każdy urzeczony nastrojem spotkania bardzo chętnie brał w nich udział i tak mogliśmy się dowiedzieć jak będzie miał na imię nasz przyszły wybranek lub wybranka serca, jak liczna będzie nasza przyszła rodzina, odczytaliśmy zna-

czenie daty naszych urodzin, poznaliśmy najbliższą przyszłość oraz własne skryte marzenia. Dla niektórych przepowiednie okazały się dość zaskakujące, jednak wszyscy byliśmy z nich zadowoleni. Następnie czekał na nas poczęstunek, po którym rozpoczęliśmy dyskotekę. Wszyscy razem kapitalnie bawiliśmy się przy dźwiękach muzyki

specjalnie dobranej na ten wieczór przez naszych kolegów. Największym powodzeniem cieszyła się tzw. „Belgijka”, którą odtńczyliśmy kilkakrotnie oraz taniec „Freefall”. Nie zabrakło także tradycyjnych kaczuszek oraz chusteczki. Każdy z nas wracał do domu z uśmiechem na twarzy, zadowolony z udziału w tak wspaniałej imprezie.

Wychowankowie i Wychowawcy Świetlicy

Oświata i kultura

„Powróćmy, jak za dawnych lat, w zaczarowany babci świat”

W Gimnazjum w Chmielniku realizowany jest Projekt „Przyjazna Szkoła”. Celem Projektu, którego tytuł brzmi „Powróćmy, jak za dawnych lat, w zaczarowany babci świat” jest kształtowanie wśród młodzieży szacunku do dziedzictwa kulturowego oraz tradycji i zwyczajów panujących w naszym regionie. Koordynacją działań w ramach projektu zajmują się nauczycielki Gimnazjum: Bogumiła Janik-Gwizdała i Barbara Piernicka.

Tematyka zajęć z uczniami została zaplanowana tak, aby mieli oni możliwość poszerzania swoich wiadomości na temat kultury i historii własnego regionu.

Działania realizowane w obrębie Projektu cieszą się dużym zainteresowaniem wśród gimnazjalistów. Do ciekawszych z pewnością należy wycieczka do Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, podczas której uczni-

wie nie tylko zwiedzali obiekty architektury wiejskiej, ale również wzięli udział w warsztatach dotyczących pieczenia chleba. W ramach projektu organizowana była także wycieczka do Muzeum Lalek w Pilźnie poszerzona o warsztaty garncarskie i rękodzielnicze wykonywanie lalek. Dużą atrakcją dla uczniów były warsztaty kulinarne pod hasłem „Kuchnia mojej babci, mamy i moja” organizowane w Gimnazjum. Podsumowaniem dotychczasowej pracy była audycja nagrana dla „Radia Rzeszów” podczas warsztatów plastyczno-technicznych „Ozdoby choinkowe mojej babci”.

Wszelkie działania dotyczące Projektu zamieszczane są sukcesywnie na platformie elektronicznej „Przyjaznej Szkoły”, a uczniowie dodatkowo uczestniczą w kursach e-learningowych oraz wykładach wirtualnych.

*nauczycielki realizujące projekt:
Bogumiła Gwizdała i Barbara Piernicka*

W 89 rocznicę odzyskania niepodległości

Dnia 9 listopada 2007 roku miałem okazję obejrzeć przedstawienie pt. „Stanisława Wyspiańskiego sen o wolności.” Zostało ono przygotowane przez członków koła teatralnego pod kierownictwem p. Haliny Szczęch a jego celem było zapoznanie nas z tym, co działo się 89 lat temu i wcześniej, kiedy to nasi przodkowie usiłowali wybić się na niepodległość. Dopelnieniem całości stała się piękna scenografia autorstwa p. Izabeli Weron, która opracowała także odpowiednie kostiumy.

Widowisko podzielono na trzy części.

Pierwsza część to fragment „Warszawianki”, w której główne role zagraли: Weronika Witowska jako Maria, Ania Murias – Anna, Grzegorz Szajna – generał Chłopicki. Ta część przybliżała nam czas powstania listopadowego oraz pokazywała poświęcenie naszych rodaków w służbie narodu. Nad wszystkim górowało przemożne pragnienie zwycięstwa i wolności.

Druga część to intermedium oparte na znanym micie „Demeter i Kora” (fragm. „Nocy Listopadowej”) W rolę matki wcieliła się Ela Murias, natomiast córkę, która

opuszcza dom rodzinny i odchodzi do Hadesu, zagrała Andżelika Rokita.

Scenę kończyły wymowne słowa skierowane do powstańców: „Umierać musi, co ma żyć”.

Zaś trzecia część to fragment „Wesela” i popis Grzegorza Chwaszcza w roli Poety oraz Natalii Szczypek jako Panny Młodej.

Z ich rozmowy odczytałem następujące przesłanie: naród i państwo to nie tylko to, co możemy zobaczyć, czyli obszar, ziemia czy ludność, ale też to, co każdy z nas nosi w sercu, co czuje budząc się rano i patrząc na krzyż i orła białego. Inscenizację uświetnił nasz szkolny chór pod wodzą p. Justyny Szeli.

Aktorów nagrodzono brawami, a Pani Dyrektor serdecznie podziękowała im za lekcję patriotyzmu.

Podsumowując chcę zaznaczyć, że według mnie przedstawienie było świetne i z pewnością dało nam wiele do myślenia. Dzięki niemu starałem się godnie przeżyć ten jakże ważny dla naszej rodziny dzień, jakim jest Święto Odzyskania Niepodległości.

Wojciech Zięba
kl. 3c Gimnazjum w Chmielniku

Nastolatek w domu. Jak z nim rozmawiać? Kiedy mówić tak, kiedy mówić nie?

Co to jest wiek dorastania?

Dojrzewanie to jeden z najważniejszych procesów w życiu człowieka, a zarazem najtrudniejszy.

W wieku dojrzewania w organizmie dziecka zachodzą gwałtowne zmiany. Może to powodować **chwiejność nastrojów, nerwowość, czasem zniechęcenie, a nawet agresję.**

Do tego dołącza się rosnące pragnienie podkreślenia własnej niezależności.

W życiu dziecka dzieje się tak wiele, że trudno mu sobie z tym wszystkim poradzić. Całym sobą zdaje się krzyczyć:

„Staję się dorosły, mam swoje zdanie i swoje potrzeby”.

Jak rozmawiać z nastolatkiem?

Zasady komunikacji z nastolatkiem:

- Cierpliwie go wysłuchać. Im więcej mówi o problemie, tym lepiej porządkuje swoje myśli.
- Pytajmy nie zakładając, że coś jest niemożliwe tylko dlatego, że my tak uważamy.
- Wiele razy dzieci zaczynają krzyczyć, bo rodzice ich nie słuchają, urywając rozmowę stwierdzeniem: „Marsz do pokoju!”.
- Stosujmy komunikaty typu „ja”

Komunikaty typu „ja” i typu „ty” porównanie

Np. jeśli córka uważa, że nauczycielka jest niesprawiedliwa	
Komunikat typu „ja”	Komunikat typu „ty”
<ul style="list-style-type: none"> – „Przykro mi, że czujesz się pokrzywdzona”, – „Czy myślisz, że wina leży tylko po jednej stronie?”. To może zmienić myślenie nastolatki o tej sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pewnie coś znów wymyślasz! Ciekawe, czemu to ty masz być pokrzywdzona... – Na pewno dużo w tym i twojej winy... (takie komunikaty powodują bunt, dziecko myśli, że jest niesprawiedliwie traktowane i nikt go nie słucha

Co często nie działa?

Komendy w rodzaju:

- „wynieś”,
- „przynieś”,

– „posprzątaj”

Dziecko w tym wieku buduje swoją tożsamość raczej w opozycji do rodziców.

Co powoduje wydawana komenda?

- **Myśli:** „Nie jestem taki jak wy”,
- **Bunt:** „A właśnie zrobię inaczej”, „Nie”, „Dlaczego znów ja?...”
- **Sprawdzanie granic:** „Na ile mogę sobie pozwolić?”

Co w takim razie robić? Jak mówić, jak rozmawiać?

Zanim wydamy polecenie:

- ustalmy jasne zasady
- wypiszmy na kartce wszystkie obowiązki domowe
- zaproponujmy dziecku, by zakreśliło te, które zechce wykonywać (w ten sposób można pokazać, że szanuje się jego zdanie; jednocześnie skupiając uwagę dziecka na wyborze zadań, a nie na myśli, żeby zrobić na przekór)

Raczej nie pojawi się wówczas komunikat: „Niczego nie chcę robić”. Ale jeśli tak się zdarzy, **nie należy krzyczyć**, bo w ten sposób nie da się uzyskać porozumienia, co najwyżej nastolatek tylko się obrazi.

Zawsze proponujmy rozwiązanie

Jak wypowiadać komunikaty?

- „Boję się, że sama nie dam sobie rady.”
- „Umówmy się, kto odkurza, a kto wyrzuca śmieci. Co wybierasz?” (wówczas dziecko zastanawia się co wybrać, a nie jak się zbuntować)

W ten sposób dajemy dziecku poczuć, że też może decydować, czuje się wtedy ważne, co wzbudza poczucie odpowiedzialności za wykonywane zadanie.

Nie zgadzajmy się na wszystko

- Jednak powiedzenie „nie” zawsze musi być poparte argumentem, dlaczego „nie”.
- Ważna jest rozmowa i szacunek.

Ustalajmy jasne konsekwencje

- Należy porozmawiać o tym, jakie będą konsekwencje, jeśli dziecko nie dotrzyma słowa
- Należy również ustalić, jakie czekają dziecko nowe przywileje, gdy udowodni, że można mu zaufać.
- **UWAGA:** zarówno przywileje, jaki i konsekwencje muszą być WYKONALNE i zawsze muszą się pojawiać zaraz po złamaniu zasad, bądź po zadowalającym wywiązywaniu się z obowiązków. Należy wów-

czas zawsze przypomnieć o ustalonych wcześniej zasadach.

Jak utrzymać autorytet, gdy ważniejsi są koledzy?

- Stajemy się jak najwięcej wiedzieć o bliskich kolegach pociechy
- Zapraszajmy ich do domu (wtedy mamy dzieci pod kontrolą)
- NIE KRYTYKUJMY! Bądźmy ciekawi, kim są znajomi dziecka, co robią.
- Warto mówić: „Cieszę się, że masz przyjaciół. Co takiego fajnego w nich jest?”
- Spróbujmy żyć zainteresowaniami dziecka. Gdy będziemy z dzieckiem rozmawiać i przede wszystkim wnikliwie go słuchać, to ono również zacznie słuchać nas.

Jeśli nie podobają nam się wulgaryzmy w piosenkach

- Zapytajmy: „Co rozumiesz przez treść utworu, dlaczego jest w nim tyle brzydkich słów?”
- „Wytłumacz mi, dlaczego ta muzyka jest dla Ciebie wartościowa”; porozmawiajmy na ten temat, wyjaśnijmy, dlaczego nam się nie podoba ten rodzaj muzyki
- Umówmy się, że takiego języka dziecko nie będzie używało na co dzień.

„Na niczym mi nie zależy, nauka jest głupia”

- Często po prostu dziecko sprawdza, jak rodzice zareagują na takie zachowanie
- **NIC NA SIŁĘ! Wykażmy zrozumienie:** „Wiem, że niektóre wiadomości nie do końca są przydatne. Ale trzeba się ich nauczyć”.
- Zaproponujmy, aby dziecko wybrało chociaż dwa przedmioty, z których będzie najlepsze. Zapewnijmy, że jeśli dotrzyma umowy, przestaniemy wtrącać się do jego nauki.
- **Pamiętajmy, nie każdy nastolatek chce być prymusem**
- Warto jednak rozmawiać w domu o tym, co daje edukacja i jak wpływa na znalezienie dobrej pracy.
- Warto oglądać razem np. filmy dokumentalne na ten temat i pytać dziecko o jego zdanie.

Gdy dziecko nie sprząta w swoim pokoju:

- Wyraźnie określmy zakres obowiązków w domu
- Warto obiecać poszerzenie przywilejów: „Jeśli przez miesiąc będziesz utrzymywała porządek, pomyślimy o przedłużeniu ci czasu przeznaczonego na spotkania z przyjaciółmi”

Nie dziwny się gdy dziecko wybuchnie albo trzaśnie drzwiami

- To na ogół przejaw zmiennych nastrojów, które towarzyszą dojrzewaniu.
- Przede wszystkim nigdy nie odpłacajmy tym samym.
- Nie krzyczmy, tylko poczekajmy, aż opadną emocje
- Można powiedzieć: „Wrócimy do tego jutro”.
- Nie ma sensu wchodzić do pokoju za krzyczącym nastolatkiem i domagać się wyjaśnień. To tylko pogorszy sytuację.

- Nazajutrz poruszmy ten temat i zaznaczmy, że zachowanie pociechy było niedopuszczalne. Zapytajmy ją, czy tak powinien wyglądać kontakt między wami.
- Słuchajmy dzieci tak, by nie miały wątpliwości, że je rozumiemy, szanujemy, współczujemy im.

Gdy dziecko jest skryte:

- Czasami trzeba dać dziecku czas, pokazując jednocześnie, że zawsze jesteśmy gotowi go wysłuchać i mu pomóc.
- Podkreślajmy to, rozmawiając z dzieckiem przy każdej okazji. Nastolatek miewa różne nastroje, co w okresie dojrzewania jest normalne.
- Powiedzmy, że się martwimy: „Trudno mi sobie poradzić z twoim milczeniem, bo nie wiem, o co chodzi. Razem na pewno znajdziemy jakieś wyjście z sytuacji. A może chciałbyś porozmawiać z kimś innym?”
- Jeśli jednak taki stan będzie się przedłużał, może być sygnałem depresji. W takim wypadku należy zwrócić się o pomoc do specjalisty.

Gdy dziecko jest wulgarnie i opryskliwe

- Może to być wynikiem rozchwiania emocjonalnego typowego dla wieku dorastania
- Może to być objaw buntu i sprawdzania granic
- Nie dajmy się wyprowadzić z równowagi
- Poczekajmy aż opadną emocje
- Spokojnie porozmawiajmy, powiedzmy co czujemy, gdy dziecko się tak zachowuje,
- Przypomnijmy o zasadach

ZŁOTE PODPOWIEDZI

Reguły dotarcia do nastolatka

- Nie wydawajmy rozkazów, ale poprośmy lub zaproponujmy wybór
- Nie atakujmy, a pokażmy swoje uczucia
- Nie obwiniajmy dziecka za wszystko, tylko opiszmy ten konkretny stan rzeczy lub tę zastaną sytuację
- Unikajmy kazań – starajmy się mówić krótko i konkretnie
- Nie „przesłuchujmy”, zadając za dużo pytań, i zawsze cierpliwie słuchajmy odpowiedzi
- Nie krytykujmy, a przedstawiajmy swoje oczekiwania. Pamiętajmy o argumentach
- Nie zrzedźmy, tylko częściej chwalmy nastolatka, nawet za drobiazgi
- Nie zwracajmy się jak do malucha, ale traktujmy jak partnera i poprośmy go nawet o pomoc czy radę
- Nie podnośmy głosu, tylko pozwólmy dziecku przedstawić swój punkt widzenia.

Nie używajmy sformułowań:

- Kiedy byłam w twoim wieku...
- Gdy miałam tyle lat co ty, to...
- Jesteś taki sam, jak twój ojciec... (do syna)
- Nic nie umiesz, jak twoja matka... (do córki)
- Dopóki mieszkasz w MOIM domu, masz robić, co ci każę...
- Masz tak zrobić, bo ja tak mówię...
- Inni mają lepsze stopnie, a ty co?

- Nie, bo nie, i już
- To ja się tak dla ciebie poświęcam, a ty co?
- Zabraniam ci i koniec...

Nie wydawajmy wyroków:

- Wiedziałam, że ci się nie uda...
- Nie mam ochoty ci tego wyjaśniać, bo i tak nie zrozumiesz...
- Nigdy się tego nie nauczysz...
- Z tobą wcale nie można się dogadać...
- I tak nic do ciebie nie trafia...
- Nie obchodzi mnie, co zrobisz...
- Rób, co chcesz, i tak będzie źle...
- Stale się za ciebie wstydzę...

Czego powinniśmy unikać?

- Nie bagatelizujmy i nie ośmieszajmy gustu nastolatka, jego nowej sympatii, sposobu załatwienia jakiejś sprawy
- Nie wydawajmy bezwzględnych zakazów i nakazów
- Nie bądźmy nadopiekuńczy
- Wsłuchajmy się w dziecka potrzeby, pozwólmy mu mieć własne zainteresowania i pasje
- Nie zgadzajmy się, by nastolatek nami manipulował.

Pamiętajmy:**Czym dziecko żyje – tego się uczy**

1. Jeśli dziecko żyje w atmosferze krytyki – uczy się potępiać
2. Jeśli dziecko doświadcza wrogości – uczy się walczyć
3. Jeśli dziecko musi znosić kpiny – uczy się nieśmiałości
4. Jeśli dziecko jest zawstydzane – uczy się poczucia winy
5. Jeśli dziecko żyje w atmosferze tolerancji – uczy się być cierpliwym
6. Jeśli dziecko żyje w atmosferze zachęty – uczy się ufności
7. Jeśli dziecko jest akceptowane i chwalone – uczy się doceniać innych
8. Jeśli dziecko żyje w atmosferze uczciwości – uczy się sprawiedliwości
9. Jeśli dziecko żyje w poczuciu bezpieczeństwa – uczy się ufności
10. Jeśli dziecko żyje w atmosferze aprobaty – uczy się lubić siebie
11. Jeśli dziecko żyje w atmosferze akceptacji i przyjaźni – uczy się tego, jak znaleźć miłość w świecie.

Na podstawie literatury:

- A. Faber, E. Mazlish – „Jak mówić, żeby dzieci się uczyły”
 T. Gordon – „Wychowanie bez porażek”
 B. Harwas – Napierała, J. Trempała (red.) – „Psychologia rozwoju człowieka”

Opracowała: Katarzyna Kwiatkowska

Jesienna twórczość drugoklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Chmielniku

Każdy nauczyciel zastanawia się, jak postępować, aby uczniowie chętnie się uczyli. Co zrobić, by przyroda, literatura, muzyka czy sztuki plastyczne były przez dzieci zauważone, by stały się inspiracją do własnej twórczości? Sami powinniśmy być nauczycielami – twórcami.

Jesień to pora roku, która fascynuje przede wszystkim kolorami. Jest tematem wielu opowiadań i wierszy dla dzieci. Staje się tematem niezliczonej ilości prac plastycznych. Na kolorowych dziecięcych obrazkach jest grzybobranie, jesienny las, są też wirujące liście. Dzieci często przynoszą je do szkoły. Tym razem, na jednej z październikowych lekcji uczniowie klasy drugiej sami wcielali się w rolę liścia z ulubionego drzewa. Byli liśćmi z potężnych kasztanowców, wieloletnich dębów, złocistych klonów czy dających energię brzoź. Na podstawie wcześniej zdobytych wiadomości, własnych obserwacji i doświadczeń opowiadali o swoich losach, o tym, co się z nimi dzieje od wiosny do jesieni. A potem „malowali” słowem. Tworzyli ciekawe opowiadania, do przeczytania których zachęcam. Zaprezentuję trzy. Autorem pierwszego jest **Natalia Tereszkiewicz**:

„Urodziłam się wiosną. Byłam bardzo mała. Piłam dużo soku i jadłam dużo witamin. Rosłam coraz szybciej i szybciej. Było wtedy lato. Robiłam się już dorosła, koło mnie zakwitły lipowe kwiaty. Pszczoły zbierały z nich nektar. Jesienią żółkłam i coraz słabsza się robiłam. Czulałam, że spadam. Aż któregoś dnia przyszła burza i spadłam. Leżałam na ziemi. Podniosła mnie dziewczynka, która

wzięła mnie do domu i włożyła do swojego zielnika. Tam pozostałam na zawsze, aż do dzisiaj.”

O losach klonowego liścia opowiedział **Mateusz Bu-jak**: *„jest bardzo gorąco i piję dużo soków i wody. Rosnę w ogrodzie, widzę kwiaty i dym z komina. Spotykam się z ptakami. Rozmawiam z gałęziami i innymi liśćmi o tym, co nas może spotkać. Może polecimy na jakąś wyspę albo popłyniemy nad Wisłę. Chciałbym spaść komuś łysemu na głowę i udawać jego włosy. Ale teraz muszę jeszcze rosnąć na drzewie.”*

Marcin Szczęch postanowił być owocem dębu: *„Jestem owocem potężnego dębu. Jeszcze niedawno byłem pączkiem, a potem pięknym żołędziem. Wisiałem na drzewie aż stracił mnie wiatr. Leżałem na ziemi kilka dni. Wreszcie podniósł mnie jakiś chłopiec i zabrał mnie do domu. Zrobił ze mnie nogę dębowego ludzika. Zaniósł mnie do szkoły, do kącika przyrody. Byłem tam kilka miesięcy. Kiedy już robili wiosenne porządki, wyrzucili mnie na śmietnik. Stamtąd zabrał mnie wiatr z powrotem do lasu. Tam znalazł mnie głodny dzik, który mnie zjadł na obiad.”*

Spodobała się taka twórczość. Wymyśliliśmy następnym razem rymowane wiersze pod wspólnym tytułem **„Mój kolega”**. Pierwszą zwrotkę uczniowie układali wspólnie, drugą każdy układał samodzielnie, mając podane rymy. Efektem są poniższe przykłady.
*Chodzę do szkoły z kolegą
 i lubię go dlatego,*

*że chce się ze mną bawić.
Nigdy się z nim nie będą nudzić!*

*Lubimy tańczyć i fikać,
szybko biegać i brykać.
Często odrabiamy zadanie w zeszytcie.
Będziemy przyjaźnić się przez całe życie.*

Patrycja Szyszka

*Lubi ze mną koziołki fikać,
i po korytarzach brykać.
Pięknie pisze w zeszytcie.
Będzie moim kolegą przez całe życie.*

Mateusz Murias

*On potrafi zwinnie fikać,
i po łące zielonej brykać.
Pięknie pisze w swym zeszytcie.
Rozwesela moje życie.*

Agnieszka Hadam

W tym roku swoje 81. urodziny obchodził znany i lubiany miś Kubuś Puchatek. Najpierw dzieci przeczytały książkę, potem wzięły udział w gminnym spotkaniu na urodzinach bohatera Stumilowego Lasu. Na zajęciach szkolnych próbowały napisać nową, jesienną przygodę Kubusia Puchatka. Każde opowiadanie zaczynało się tak samo. Czy są ciekawe? Niech czytelnicy oceniają sami.

„CHORA SOWA PRZEMĄDRZAŁA”

„Pewnego dnia Puchatek wędrował po lesie. Jesienne słońce oświetlało kolorowe liście na drzewach. Było ciepło i cicho. Wtem usłyszał głośnie trzaski gałęzi.

Jednak sobie nic z tego nie robił. Szedł dalej, do domu Prosiaczka. Potem razem z Prosiaczkiem i Tygrysiem wybrali się na spacer po lesie. Odwiedzić chcieli Sowę, ale okazało się, że nie ma jej. Poszli więc poszukać najmłodszego mieszkańca lasu. Idą, idą dalej. Zobaczyli Królika. On też szukał Sowy. Wszyscy szukali w każdym zakątku Stumilowego Lasu. Poszli znowu do jej domu. A tam okazało się, że Sowa zachorowała i nic nie słyszała. Postanowili jej pomóc. Poszli po Krzysia. Przeprowadzili go. On dał Przemądrzałej syrop na ból głowy i brzucha. Posiedzieli chwilę, porozmawiali. Zrobili Sowie gorącej herbatki. Potem wszyscy poszli do swoich domów.

Na drugi dzień znów zajrzeli do chorej. Sowa Przemądrzała lepiej się czuła. Podziękowała za pomoc. Od Kubusia Puchatka dostała słoik pysznego miodu na zdrowie. (Paulina Bujak)

W. Lam powiedział: „Każda twórczość, gdy jest wyrazem wewnętrznego świata autora, obrazem jego osobistych przeżyć jest pełnowartościowa. Dzięki temu osiąga swą pełnię człowiek pierwotny, twórca wysokich kultur, i wreszcie dziecko”. Przytoczony cytat wyznaczył mi rolę opiekuna poczytań twórczych dzieci i reżysera lekcji.

Bernadetta Gąska
SPI Chmielnik

Polska to wielka rzecz

Kończący się już rok 2007 został ogłoszony rokiem Wielkiego Polaka - Stanisława Wyspiańskiego.

Z tej okazji nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Chmielniku 4 grudnia zorganizowali imprezę integracyjną, pt „Polska to wielka rzecz”. Wzięły w niej udział wszystkie Szkoły z naszej Gminy.

Pani Elżbieta Świerk - główny organizator imprezy, zadbała o ciekawy przebieg spotkania.

Uczniowie SP nr 3 oraz uczniowie Gimnazjum Samorządowego zaprezentowali fragmenty dramatu Wesela oraz Warszawianki, ponadto mieliśmy okazję obejrzeć sceniczną wersję wybranych wydarzeń z dziejów naszej

ojczyzny. Dopelnieniem były recytacje i śpiewy pieśni patriotycznych.

Ciekawą propozycją było zaproszenie do udziału w warsztatach plastycznych, które prowadzili pani Bogumiła Jaworska oraz gość pan Oleg Czyżowski.

Wspaniały poczęstunek przygotowali rodzice. Można było spróbować pysznych amoniaczek, rogalików drożdżowych, wiejskiego chleba, masła, smalcu z cebulką, proziaków i wielu innych pysznych potraw.

Dla mnie osobiście był to dzień niezwykły: piękny i sentymentalny, była to wielka i wzruszająca lekcja historii i patriotyzmu.

Beata Wojnarowicz-Hondz

Sport w Szkole Podstawowej nr 3 w Chmielniku

Szkoła Podstawowa nr 3 w Chmielniku, aby umożliwić uzdolnionym uczniom realizację zainteresowań sportowych, organizuje zajęcia pozalekcyjne z zakresu zespołowych gier sportowych, tańca oraz nauki pływania. Zajęcia cieszą się dużym powodzeniem, zarówno wśród chłopców jak i dziewczyn. Podczas tych zajęć uczniowie doskonaliły swoje umiejętności techniczne, taktyczne, teoretyczne, a tym samym przygotowują się do zawodów, turniejów oraz przeglądów.

Największym powodzeniem wśród chłopców cieszy się mini piłka nożna oraz mini siatkówka. W tym roku szkolnym, jak i w latach poprzednich, młodzież odniosła sporo znaczących sukcesów. W Gminnych Indywidualnych Biegach Przełajowych w kategorii klas V, VI chłopców I miejsce zdobył Norbert Piernicki oraz III Grzegorz Starzak - uczniowie klasy VI. W Gminnych Zawodach w mini piłce nożnej nasza drużyna od trzech lat zdobywa I miejsce. Swoich sił uczniowie próbują również na turniejach organizowanych w naszym województwie; między innymi wzięli udział w turnieju Coca - Cola Cup 2007 oraz w rozgrywkach Real Junior Cup. W mini siatkówce w przeciągu trzech lat nasza drużyna chłopców w Gminnych Zawodach zdobyła dwa razy I a raz II miejsce. Obecnie chłopcy przygotowują się do zawodów w tenisie stołowym podczas którego będą starać się utrzymać I miejsce z ubiegłego roku.

Wśród dziewczyn największym powodzeniem cieszy się taniec oraz siatkówka. Dziewczyny mają

również na swoim koncie znaczące sukcesy. Drużyna dziewczyn trzy lata z rzędu zdobywała I miejsca podczas Gminnych Zawodów w mini siatkówce. Zespół taneczny „Tańcząca Trójka” swoimi układami uświetnia szkolne uroczystości, a także prezentuje się na różnego rodzaju przeglądach tanecznych: między innymi w zeszłym roku szkolnym wziął udział w V Przeglądzie Zespołów Cheerleaders w Tyczynie. Największym osiągnięciem zespołu było zdobycie I miejsca podczas Wojewódzkiego Przeglądu Dziecięcych Form Tanecznych „Pierwsze Kroki” w Głogowie Małopolskim. W tym roku zespół zaprezentował się podczas VI Przeglądu Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Pasikonik 2007” w Mielcu. Obecnie dziewczyny pracują nad nowymi układami, które zaprezentują podczas zbliżających się przeglądów w Tyczynie oraz Głogowie i miejmy nadzieję że nie tylko. Trwają również przygotowania do Gminnych Zawodów w tenisie stołowym, podczas których dziewczęta bronić będą zdobywanego od dwóch lat I miejsca. Nową dyscypliną jaka pojawiła się u nas w szkole jest gimnastyka. Najbardziej uzdolnione dziewczynki wezmą udział w Zawodach Gimnastycznych.

Zajęcia z pływania prowadzone są na krytej pływalni w Łańcucie, podczas których młodzież uczy się i doskonali style pływackie, a w niedługim czasie będzie miała okazję próbować swoich sił zdając na kartę pływacką.

Anna Habaj

W błędowskiej szkole – okiem nauczyciela stażysty

Specyficzny koloryt błędowskiej podstawówki tworzy przede wszystkim mała liczba uczniów. Nie ulega wątpliwości, że czynnik ten wpływa pozytywnie na jakość kształcenia, wychowania oraz na prawdziwie indywidualne podejście do potrzeb każdego z wychowanków. Jednym z głównych celów szkoły jest kształtowanie oraz rozwijanie uzdolnień i zainteresowań każdego dziecka. Godna podziwu jest tu organizacja zajęć dodatkowych,

konkursów czy innych imprez, bo przy tak różnorodnej tematyce oraz ilości tych zajęć a przy tak małej liczbie dzieci, każdy jest tu „zmuszony” do aktywności. Dzięki tak wielkiemu zaangażowaniu uczniów, nauczycieli a przede wszystkim rodziców udaje się zorganizować tyle imprez na tak wysokim poziomie.

W październiku hole i parapety naszej szkoły ozdobiły bukiety i kompozycje wykonane z jesiennych roślin, owo-

ców i zbóż. Efekty przerosły oczekiwania organizatorów. Prace były oryginalne, zachwycały pomysłowością i estetyką. Edukacja artystyczna to jedna z mocniejszych stron tej szkoły. Świadczą też o tym konkursy plakatu. Pierwsze z nich poświęcone Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II i wykonywane z okazji Dnia Papieskiego, drugi metodą projektu był dedykowany Patronowi Szkoły - Św. Janowi z Kęt. Błędowscy uczniowie biorą udział również w imprezach gminnych oraz powiatowych, m.in. w gminnym konkursie „Poeci i pisarze dzieciom” (nasza inscenizacja i praca plastyczna zajęła I miejsce i przeszły do etapu powiatowego), gminnym spotkaniu czytelniczym dla najmłodszych „Urodziny Kubusia Puchatka”, międzyszkolnym przeglądzie inscenizacji historycznych z okazji Roku Stanisława Wyspiańskiego, w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej (II miejsce etap powiatowy), Biegu Niepodległości-I i III miejsce.

Wiemy jak ważne jest kształtowanie charakterów, pielęgnowanie wartości na drodze do osiągnięcia sukcesów również edukacyjnych. Nie zapominamy o ważnych świątach, rocznicach, podtrzymujemy skutecznie więzi międzypokoleniowe. I pewnie nie byłoby w tym nic niecodziennego, gdyby nie fakt, że nawet w mediach, tak ważne i z tradycjami święto, jak dzień Edukacji Narodowej, coraz częściej jest banalizowane, ograniczane niejednokrotnie do przysłowiowego „kwiątka”. U nas było to prawdziwe wydarzenie. Uczniowie podziękowanie i szacunek wyrazili oryginalnym, starannie przygotowanym przedstawieniem, a całą uroczystość uświetnili wyjątkowi goście-emerytowani nauczyciele i pracownicy szkoły. W tym miejscu jeszcze raz gorąco pragniemy podziękować im za przybycie. Bezcenne jest to co pozostaje w sercu, a wspomnienia, którymi podzielili się z nami nasi drodzy goście świadczą o tym jak bliska była i jest dla nich szkoła w Błędowej, jak żywo obchodzą ich jej losy. Czerpiemy od nich tę siłę i energię.

Wiary, bezkompromisowości, szacunku najskuteczniej nauczyć można przez świadectwa, żywy przykład – tak właśnie w tym środowisku rozumiane jest wychowanie. We współpracy z parafią obchodziliśmy 20 X dzień Patrona Szkoły. Swoista symbioza szkoły i kościoła wynika między innymi z faktu tegoż właśnie wspólnego patrona-Św. Jana z Kęt. Mogliśmy więc wspólnie świętować,

a uczniowie w kościele przed odpustową Mszą Świętą przybliżyli sylwetkę Patrona i zaprezentowali montaż słowno-muzyczny.

Jak ważne jest pielęgnowanie ideałów patriotycznych wiemy wszyscy. Postaraliśmy się, aby nasi uczniowie wraz z rodzicami czynnie przygotowali się do Święta Niepodległości; nie tylko wykonali piękną scenografię do szkolnej akademii, ale również zadbali o udekorowanie flagami swoich domów. Wzniosłych duchowych przeżyć dostarczył nam również Koncert Patriotyczny w rzeszowskiej filharmonii oraz Wieczornica „Jeszcze Polska nie zginęła” w Społecznym Gimnazjum i Liceum Doliny Strugu.

„Zabawa jest też nauką”- ostatnia przedadwentowa zabawa była połączona z tradycyjnym andrzejkowymi wróżbami a najmłodszy z oddziału przedszkolnego odwiedził przedszkole nr 8 w Rzeszowie, gdzie brali udział w plastycznym konkursie „Nasze ulubione zajęcia” oraz poznawali się we wspólnych zabawach. Teraz czekają na swoich nowych kolegów w Błędowej. Starszym i młodszym najwięcej radości sprawił ostatnio Św. Mikołaj, który odwiedził naszą szkołę i każdego obdarował radą i prezentem... Minęły dopiero 3 miesiące pracy szkoły a tyle doświadczeń, sukcesów. Życzę wszystkim dalszego zapału a z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia –odpoczynku w gronie rodzinnym i umacniania wiary, nadziei i miłości...

E.J.CH.

Wychowanie – czy to tylko szkoły powołanie?

Niezależnie od zawirowań i turbulencji w jaki wpada próbując wysokich lotów (na inny poziom organy prowadzące i inne oświatą się zajmujące nie pozwalają) moja szkoła, nie opuszcza mnie od lat przekonanie (w którym coraz się to utwierdzam), że szkoła to jedno z nielicznych miejsc, a właściwie jedyne, gdzie wychowanie jest podstawą procesu nauczania.

Inaczej mówiąc szkoła naucza wychowując i wychowując naucza.

Oczywiście można się zapytać, czy szkoła temu zadaniu podoła w najbliższym czasie?

Czy tylko na szkole spoczywa obowiązek wychowania młodego pokolenia?

Czy rodzina nie powinna mieć tu więcej do powiedzenia? Czy szkoła i dom rodzinny nie powinny w wychowaniu dążyć do uzupełnienia?

Zacznę od patriotycznego wychowania. W nim upatruję bowiem kwintesencji całego procesu wychowania. Ojczyzna – a jej związek ze słowem ojcowizna jest oczywisty – to nasz dom rodzinny, nasza tradycja, nasza tożsamość.

Nie sposób więc oprócz realizacji zadań dydaktycznych (które zawsze łączy się z wychowaniem) nie odnieść do tych wydarzeń historii Polski czy świata, które nie mieszczą się w programie lub potraktowane są pobieżnie – a mają wpływ na kształtowanie postaw patriotycznych dzieci i młodzieży.

Szczególnie mocno akcentuje szkoła w swojej pracy wychowawczej rocznice odzyskania niepodległości w 1918 r. po 123 latach zaborów.

Od ubiegłego roku uroczystość ma szczególny charakter. Uczestniczą w niej nie tylko uczniowie, ale i rodzice i sympatycy szkoły.

Rocznica ta dostarcza mocnych przeżyć i wzruszeń, a montaż słowno- muzyczny koncentruje się nie tylko na latach poprzedzających odzyskanie niepodległości, ale pokazuje dojrzewanie społeczeństwa do patriotycznego wysiłku już od przerwanych lat utraty państwowości.

W tym roku szkolnym uczniowie klas IV- VI zaprezentowali przedstawienie „droga do wolności”. Za cały komentarz do tej uroczystości posłużą słowa ucznia klasy V prowadzącego wieczornicę który powiedział: „Jesteśmy dumni z faktu bycia Polakami, a słowa Patrona Szkoły utwierdzają nas w przekonaniu, że to co robimy tu, w małej wiejskiej szkole, robimy dla niej, dla Polski.”

Nieprzypadkowo wieczornica z okazji 89 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości za motto wzięła słowa patrona szkoły Stefana Kard. Wyszyńskiego: „sztuką jest umierać dla ojczyzny, ale największa sztuką jest dobrze żyć dla niej.” Prymas Tysiąclecia to wielki polski patriota – wzór osobowy, którego od 5 lat ma w nazwie szkoła, a sercu cała społeczność szkolna. Odwoływanie się do naszego patrona ma miejsce w codziennej pracy wychowawczej. Potwierdzeniem tego jest m.in. fakt otrzymania przez naszą uczennicę Barbarę Szczepańską – wyróżnienia w ogólnopolskim konkursie pod hasłem „Odnajdziemy Prymasa Tysiąclecia w labiryncie współczesności” w kategorii „wiersz własny o Pry-

masie- klas IV-VI”(wiersz publikujemy pod tekstem). Szczególnie zaakcentowano rocznicę przyjęcia za patrona szkoły Stefana Kard. Wyszyńskiego, także w tym roku szkolnym. Tego oto dnia bowiem odbyło się „Pasowanie Pierwszaków” na uczniów.

Przed Wami wiersz Barbary Szczepańskiej, za który otrzymała wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie pod hasłem „Odnajdziemy Prymasa Tysiąclecia w labiryncie współczesności” w kategorii „wiersz własny o Prymasie uczniów klasa IV-VI”. Konkurs został zorganizowany przez Zespół Szkół nr 43 w Warszawie i Białolecki Ośrodek Kultury.

GRATULUJEMY!!!!

Nasz Patronie!

Kardynale Wyszyński, Patronie nasz,
nie zdążyłam wysłać tego listu.
Nie zdążyłam podziękować Ci za wszystko,
Co dla nas, dla mnie zrobiłeś.
Nie zdążyłam wysłać kolorowych listów
ozdobionych wesołymi uśmiechami dzieci.
Nie zdążyłam tyle prośb ci powierzyć,
ale nie martwię się, bo wiem,
Ty jesteś w
Niebie!
Stamtąd widzisz wszystko –
nawet kropki i przecinki
w tekście!
Uśmiechasz się do nas
Życzliwie, ale nie
z pobbazaniem,
przecież mamy w zeszytach
Twoje słowa.
Wiesz, że niepotrzebny nam
Internet ani faks,
wyślemy ci nasz Patronie
list pisany sercami przez Serce Matki Boskiej,
bo kto nam może pomóc, jak nie Twoja
i nasza Matka.

Barbara Szczepańska klasa VI

Tragiczna rocznica polskiego września 1939 r. i inne istotne wydarzenia z historii Polski również znalazły odzwierciedlenie w pracy wychowawczej prowadzonej przez naszą szkołę. Poznawanie przez uczniów istotnych faktów dziejowych swojej OJCZYZNY i ich artystyczne przeżywanie to jedna z głównych metod wychowania patriotycznego.

Kultywowanie tradycji i zwyczajów i ich pielęgnowanie to nie mniej ważny sposób wychowania młodego pokolenia. W pierwszych miesiącach roku szkolnego, a zarazem 4 ostatnich miesiącach roku kalendarzowego jest po temu wiele okazji. Pierwszą przynosi dzień Wszystkich Świętych i Zaduszki. W okresie je poprzedzającym organizowano wśród uczniów akcję zbiórki zniczy, które zapalono pod pomnikiem Stefana kard. Wyszyńskiego – 1 i 2 listopada.

Inne tradycje, które znajdują się w szkolnym programie wychowawczym wiążą się z andrzejkami, Świętym Mikołajem i okresem świąt Bożego Narodzenia.

Andrzejki szkolne przypominały o tradycji z tym wydarzeniem związanej (było m.in. lanie wosku, wróżba

z butami), ale pojawiły się i nowe zabawy, „dopełniające” tradycję.

Jako, że każda okazja do wychowania jest dobra, w trakcie szkolnych andrzejek można było kupić „ciasteczko z wróżbą andrzejkową”, pobawić się z głównym koordynatorem akcji „Szkoła bez przemocy” i uczniami klasy IV, którzy przygotowali zabawy związane z tą właśnie akcją.

Kampania „Szkoła bez przemocy” – druga edycja - to przedsięwzięcie będące swego rodzaju dopełnieniem akcji Ministerstwa Edukacji Narodowej „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”. Mimo pozytywnych ocen kampanii stwierdzono, że wymaga ona podjęcia działań naprawczych, co czynimy, licząc na jeszcze większą współpracę z rodzicami.

Po andrzejkach nadeszła pora na jakże oczekiwanego co roku – Świętego Mikołaja. Zawsze jest on okazją do przypomnienia postaci świętego i wartości, jakimi kierował się w życiu. Ponadto stwarza naturalną sytuację wychowawczą, kiedy można zapytać obdarowanego, jak się sprawował w minionym roku i wskazać mu w czym powi-

nien się zmienić lub poprawić. Zaangażowanie rodziców w organizowanie mikołajek jest widoczne.

Z okresem świąt Bożego Narodzenia wiążą się jasełka, które odbędą się na początku 2008 r.

Pozwalają one na odrodzenie duchowe społeczności szkolnej w duchu wzajemnej miłości, którą ludzkości ofiarowała boża dziecina.

Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw wychowawczych podejmowanych przez szkołę jak i organizacje działające w szkole (Samorząd Uczniowski, „Caritas” i inne).

Na zakończenie wspomnę o tych, które rozwijały u uczniów wrażliwość na cudzą krzywdę (akcja na Rzecz Osób Niewidomych i Niepełnosprawnych – „Pomóż i Ty”); identyfikację ze swoją klasą (całoroczny konkurs na SUPER KLASĘ); potrzebę ustalenia zasad obowiązujących w klasowej społeczności w formie kodeksu klas. Wśród zasad znalazły się takie jak: „dbamy o honor szkoły, jesteśmy prawdomówni, reagujemy na zło, dbamy o kulturę języka ojczystego”.

Wychowawczy wydzźwięk kodeksu klas jest oczywisty ważne teraz jest ,by go przestrzegać jak kodeksu honorowego...

A teraz czas na podsumowanie. Nie będzie ono typowe, a zatraci o częstochowskie rymowanie:

„Szkoła ucznia naprawdę zmienia, ale pomoc rodziny jest nie do przecenienia...”

A tak już całkiem prozaicznie dodam, że dom musi nauczyć się współpracować ze szkołą w nowych warunkach, w nowej sytuacji, w nowej rzeczywistości. I musi wymagać nie tylko od szkoły, ale też od siebie.

Zegnając się z odchodzącym 2007 rokiem, przyjmijcie

Szanowni Czytelnicy najlepsze noworoczne życzenia: niech zdrowia w Waszych Domach nie zabraknie i wszystko na dobre się zmienia.

Andrzej Pieczonka nauczyciel Szkoły Podstawowej im. Stefana kard. Wyszyńskiego w Woli Rafałowskiej

Szlakiem Orlich Gniazd

Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Orłąt Lwowskich w Zabratówce, w dniach 1-2 października 2007 roku wzięli udział w wycieczce edukacyjnej „Szlakiem Orlich Gniazd”, w ramach „Programu wycieczek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży do miejsc pamięci narodowej – Podróże historyczno-kulturowe w czasie i przestrzeni”. Program był realizowany w ciągu dwóch miesięcy. W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapoznani z postacią króla Kazimierza Wielkiego – ostatniego z rodu Piastów. Na lekcjach przyrody poznali Jurę Krakowsko-Częstochowską i Kraków, a na lekcjach plastyki wykonano średniowieczne stroje. Przygotowano ścienną gazetkę Szlakiem Orlich Gniazd z wyeksponowaną postacią Kazimierza Wielkiego oraz wystawę książek poświęconych ostatniemu Piastowi i jego epoce. W związku z przygotowaniem do wycieczki, uczniowie

wzięli udział w konkursie na najciekawszą krzyżówkę o Wawelu, a także w teście z wiedzy o królu Kazimierzu

Wielkim. W trakcie wycieczki poznano Wyżynę Krakowsko-Częstochowską z malowniczymi wapiennymi skałkami, Dolinę Prądnika z ruinami zamku w Ojcowie i przykładem renesansowej architektury w Pieskowej Skale. Szczególną atrakcją było poznanie sławnej Maczugi Herkulesa i Groty Łokietka z występującymi w niej zjawiskami krasowymi. Uczniowie mieli możliwość konfrontacji wiedzy z rzeczywistością. Udział w wycieczce przewodników pozwolił dogłębnie

poznać wszystkie najważniejsze aspekty zwiedzanych miejsc. Bardzo atrakcyjny nocleg został zorganizowany w schronisku szkolnym w Skale. Wieczorem odbyła się „Uczta na dworze”, w której uczniowie wystąpili w strojach z epoki. Dania były dostosowane do czasów ostatnie-

go Piasta. Po śniadaniu zwiedzano Kraków zaczynając od Wawelu. Pani przewodnik oprowadziła uczniów po Kaplicy Zygmuntowskiej, dzwonnicy, poznano nagrobki ostatnich Piastów, kryptę największych polskich poetów i groby wielkich polskich królów i sławnych Polaków – między innymi Józefa Piłsudskiego. Poznano renesansowy dziedziniec wawelski i smoczą jamę jako kolejny przykład wapiennej jaskini. Kolejne miejsca zwiedzania to Collegium Maius, ulica Franciszkańska (miejsce pobytu papieża

Jana Pawła II w czasie pielgrzymek do Polski), ulica Floriańska, Sukiennice, kościół Św. Wojciecha i Kościół Mariacki. Kolejne zadania zostały zrealizowane po zakończeniu wycieczki: wykonanie portretu króla Kazimierza Wielkiego w technice collage, wykonanie wystawy z pracami uczniów, przygotowanie specjalnego wydania gazetki szkolnej „Dzwonek” i zorganizowanie turnieju rycerskiego.

Zdzisława Wąsacz

Pasowanie na czytelnika

16 XI w Bibliotece Publicznej w Woli Rafałowskiej odbyło się uroczyste Pasowanie na Czytelnika uczniów kasy I Szkoły Podstawowej im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Rafałowskiej.

Dzieci uczestniczyły najpierw w lekcji bibliotecznej w której zapoznały się z regulaminem wypożyczalni i czytelnictwem bibliotecznym. Zostały zapoznane z działami literatury dziecięcej, nauczyły się samodzielnie wyszukiwać książki na odpowiednich dla wieku poziomach.

Po za tym dzieci dowiedziały się jak należy obchodzić się z wypożyczoną książką i w jaki sposób należy zachowywać się w bibliotece.

Podsumowaniem lekcji był konkurs wiedzy o książce i bibliotece przygotowany w formie śmiesznych zagadek. Wszyscy uczniowie poradzi sobie z ich odgadywaniem i w ten sposób zostali zaliczeni do grona czytelników składając uroczyste ślubowanie. Każdy z młodych czytelników

otrzymał pamiątkowy dyplom i w nagrodę mógł sobie sam wypożyczyć wybraną samodzielnie książkę.

A teraz kilka zagadek dla naszych małych czytelników: co to jest?

Choć nie ma zamka ani kluczyka
często otwierasz ją i zamykasz ?

Kto ma na półkach książek bez liku,
i dba o książki i czytelników?

10 liter ma to słowo ,
a na końcu jest w nim teka.
książka tam na ciebie czeka ,
coraz inna ,coraz nowa,
zwie się...?

Małgorzata Nawojka

Spotkanie z Świętym Mikołajem

W dniu 6 XII przybył do Świątlicy Środowiskowej w Woli Rafałowskiej Święty Mikołaj a wraz z nim jego pomocnicy – Święci Aniołowie.

Na spotkanie z nimi przybyło dużo dzieci jak się okazało bardzo grzecznych dzieci, ponieważ każde dziecko otrzymało od Świętego Mikołaja przepiękny prezent, a ci grzeczniejsi otrzymali nawet dwa upominki. Nasz gość sprawdzał wiedzę i umiejętności naszych milusińskich. Żadne z dzieci nie zasłużyło na różgę, która jest

symbolem nieposłuszeństwa co oznacza, że tak naprawdę nie ma niegrzecznych dzieci...

Ci, którzy chcieli mogli sobie zrobić z Świętym Mikołajem i jego pomocnikami pamiątkowe zdjęcie, chętnych nie brakowało.

Spotkanie przebiegło w miłej i sympatycznej atmosferze, Święty Mikołaj obiecał nam, że przyjedzie do nas za rok, ale pod warunkiem, że będziemy bardzo grzeczni... Mam nadzieję, że go nie zawiedzimy

i danego słowa dotrzynamy ...

Małgorzata Nawojka

Dziękujemy

Świątlica środowiskowa w Woli Rafałowskiej prezentuje się dziś bardzo zachęcająco. Młodzież może tu wieczorami spędzać czas grając w bilarda, tenisa stołowego, czytając czasopisma czy oglądając filmy. Jednak nie zawsze tak było. Wyjątkowa atmosfera tego miejsca i to, że młodzi ludzie chętnie tu przychodzą jest wynikiem ciężkiej pracy i zabiegów wielu ludzi. Właśnie Im dedykujemy ten artykuł, gdyż tylko tyle możemy zrobić, żeby wyrazić naszą wdzięczność za ich trud i poświęcony czas.

W czerwcu 2007r. rozpoczęła swą pracę w Bibliotece Publicznej pani Małgorzata Nawojka.

To jej w dużej mierze zawdzięczamy wiele zaprowadzonych tu zmian.

Niezwykła energia, chęć działania i troska o sprawy młodzieży z jaką pani Gosia wkroczyła do pracy sprawiły, że od tej chwili bardzo wiele zaczęło się tu dziać.

Podczas Festynu Rodzinnego zorganizowanego przez Radę Sołecką i Bibliotekę Publiczną w Woli Rafałowskiej

zostały zgromadzone środki w kwocie 2000 zł na remont świetlicy środowiskowej.

Większość pieniędzy została wykorzystana na zakup listew montażowych i wykończeniowych oraz paneli ściennych, a także akcesoriów potrzebnych do montażu.

Reszta pieniędzy, które zostały będzie przeznaczona na bieżące potrzeby świetlicy.

Plastikowe panele udostępnił i przywiózł do świetlicy pan Piotr Nawojski. Z kolei ich montażem zajmowali się pan Krzysztof Kogut oraz pan Piotr Szydełko.

Pani Sołtys Zdzisława Dubaj z własnych środków odmalowała świetlicę, natomiast pan Władysław Rokita pomógł w zamontowaniu nowego kaloryfera. Należy też

wspomnieć, że młodzież przeznaczyła swoją nagrodę za zajęcie II miejsca w konkursie na Najładniejszy wieniec wity w kwocie 250 zł na zakup odtwarzacza DVD oraz czajnika bezprzewodowego.

Na koniec jeszcze raz serdecznie dziękujemy tym, dzięki których pracy nasza świetlica może dziś normalnie funkcjonować.

Doceniamy Państwa trud włożony w remont i wykończenie.

To dzięki Wam możemy spędzać tutaj wolne popołudnia i wieczory ciesząc się towarzystwem rówieśników.

W imieniu całej młodzieży korzystającej ze świetlicy **DZIĘKUJEMY!!**

Weronika Witowska, Barbara Chwaszcz

Nowości w Bibliotece

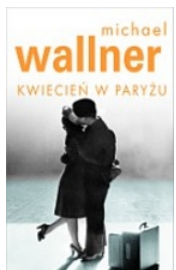
Kolejna porcja godnych polecenia pozycji książkowych, które można znaleźć w naszej bibliotece.

Oprawcy z Katynia **Władimir Abarianow**

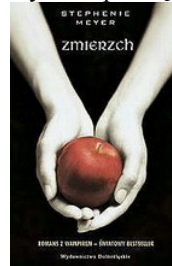
Rosyjski dziennikarz przedstawia zbrodnię katyńską. Mocne i wciągające naświetlenie potwornej zbrodni, tym wstrętniejszej, że przez wiele lat otoczonej złą milczeniem i tym bardziej gorzkiej, że do dziś ani jeden z jej sprawców nie poniósł kary. To ważne historyczne osiągnięcie, wykorzystujące niedostępne wcześniej sowieckie archiwa a jednocześnie zmuszające do refleksji akt moralnego oskarżenia sowieckiego systemu. Kto w Katyniu strzelał do polskich oficerów i policjantów? Kto ich pilnował, wioził na miejsce kaźni? Kto zacierał ślady i ukrywał prawdę? Dzięki książce Rosjanina Władimira Abarinowa, który przeprowadził własne dochodzenie w sprawie zbrodni katyńskiej, poznamy nazwiska czekistów wykonujących rozkaz zamordowania Polaków. Prześledzimy katyńską tajemnicę od momentu jej ujawnienia, przez próby zrzućenia odpowiedzialności na nazistów i kłamstwa na ten temat utrwalane aż do czasów współczesnych. W Oprawcach z Katynia Abarinow ukazał ogrom i perfidię fałszerstw dotyczących zbrodni na polskich jeńcach. Spisał wiele relacji nieżyjących już świadków i sprawców mordu. Wystawił niezwykle surową moralną ocenę oprawcom polskich oficerów i policjantów. Książka uświadamia ogromną wagę zbrodni i ukazuje bolesną prawdę ukrytą w katyńskich mogiłach.

Kwiecień w Paryżu **Wallner Michael**

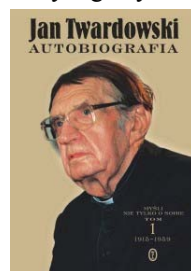
Wojenny romans, w którym porbrzmiewają echa Casablanki, Angielskiego pacjenta i powieści Kena Folletta. O niemożliwej miłości, która zrodziła się wbrew rozsądkowi, ponad podziałami czasu i miejsca. Okupowany Paryż, wiosna 1943 roku. Młody Niemiec, Michel Roth, w dzień pracuje jako tłumacz dla niemieckiego gestapo wieczorami w cywilnym ubraniu, włóczy się po ulicach miasta. W ten sposób poznaje Chantal, córkę francuskiego księgarza. Wikła się w niebezpieczny romans,

który dla obojga okazuje się czymś więcej niż przelotną przygodą. Michel nie ma pojęcia, że piękna dziewczyna i jej ojciec pracują dla ruchu oporu. Wkrótce będzie musiał wybrać pomiędzy obowiązkiem wobec własnego kraju, a swoim przeznaczeniem, pomiędzy nienawiścią a miłością.

Zmierzczeni **Stephenie Meyer**

Niezwykle porywająca opowieść, która trzyma czytelnika w napięciu do samego końca. Jej bohaterka, siedemnastoletnia Isabella Swan, przeprowadza się do ponurego miasteczka w deszczowym stanie Washington i poznaje tajemniczego, przystojnego Edwarda Cullena. Chłopak ma nadludzkie zdolności - nie można mu się oprzeć, ale i nie można go rozgryźć. Dziewczyna usiłuje poznać jego mroczne sekrety, nie zdaje sobie jednak sprawy, że naraża tym siebie i swoich najbliższych na niebezpieczeństwo. Okazuje się, bowiem, że zakochała się w wampirze... "Zmierzczeni" oraz jego kontynuacja "New Moon" zajmowały czołowe miejsca na listach bestsellerów (przez osiem tygodni na pierwszym miejscu rankingu "New York Timesa") i ukazują się w wielu krajach europejskich.. Wydawca amerykański zapowiada już kolejne tomy tego cyklu

Autobiografia Jan Twardowski **Opowieść o życiu, spotkaniach i zdarzeniach znakomitego autora wierszy, dobrego człowieka i wspaniałego księdza!**

Autor - z perspektywy lat - opowiada o wydarzeniach, które od dzieciństwa kształtowały jego osobowość, ożywiały wiarę, rozbudzały wrażliwość. Wspomina chwile radosne i trudniejsze. Stara się dostrzec w nich ukryty, głębszy sens. Mówi o ludziach, którzy w jego życiu odegrali znaczącą rolę. Daje wspaniałą lekcję miłości, wdzięczności i radości. Uczy jak czytać książkę swojego życia, "którą pisze sam Pan Bóg". Wrodzone pogodne spojrzenie, poczucie humoru i głęboka ufność księdza Jana Twardowskiego czynią z Autobiografii prawdziwe źródło radości życia, spokoju wiary i niegasnącej nadziei. Nie publikowane dotąd fotografie podnoszą ją do rangi prawdziwego wydarzenia na rynku wydawniczym!

Książki polecają: bibliotekarze

Kronika sportowa

Informacja o współpracy Gminy Chmielnik z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami którym w roku 2007 udzielono dotacji z budżetu Gminy Chmielnik.

W roku 2007 organizacjom pozarządowym udzielono wsparcia na podstawie obowiązującej ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie /Dz .U. z 2003r Nr 96 poz.873 z późniejszymi zmianami/ oraz na podstawie Uchwały Nr III/13/2006 Rady Gminy Chmielnik z dnia 28 grudnia 2006 roku w sprawie przyjęcia Programu Współpracy na 2007 rok Gminy Chmielnik z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami przez, które może być prowadzona działalność pożytku publicznego.

Przyjęty uchwałą roczny program współpracy określa formy tej współpracy oraz wskazuje zakres sfery pożytku publicznego oraz zadania właściwe do

zlecenia do realizacji we współpracy w różnych formach z organizacjami pozarządowymi i innymi właściwymi podmiotami.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi właściwymi podmiotami ma na celu stworzenie najbardziej optymalnych warunków zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców poprzez udział tych organizacji w rozwiązywaniu problemów społecznych wspólnoty samorządowej.

Wójt Gminy Chmielnik przeprowadził 4 konkursy w ramach których przyznał dotacje 4 podmiotom na ogólną kwotę **18 500 zł.**

Do Urzędu Gminy wpłynęły 4 oferty .

W ramach konkursów udzielono i rozliczono dotacje:

Lp.	Nazwa podmiotu, któremu udzielono dotacji w ramach otwartego konkursu ofert	Nazwa zadania	Kwota dotacji	Termin realizacji
1.	Klub Sportowy „GALICJA” Chmielnik 36-016 Chmielnik 96	„Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez działalność sportową, podnoszenie sprawności fizycznej młodzieży, mieszkańców Gminy w zakresie piłki nożnej na terenie wsi Chmielnik”	7.000 zł.	od 16.04.2007 do 30.11.2007
2.	Klub Sportowy „SZIK” w Woli Rafałowskiej 36-017 Błędowa Tyczyńska	„Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez działalność sportową, podnoszenie sprawności fizycznej młodzieży, mieszkańców Gminy w zakresie piłki nożnej na terenie wsi Wola Rafałowska”	7.000 zł.	od 16.04.2007 do 30.11.2007
3.	Uczniowski Klub Sportowy „GYMNASION” przy Gimnazjum w Chmielniku, 36-016 Chmielnik 41	„Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez działalność sportową, podnoszenie sprawności fizycznej uczniów szkół z terenu Gminy Chmielnik”	2.500 zł.	od 16.04.2007 do 30.11.2007
4.	Podkarpacki Bank Żywności w Rzeszowie ul. Rynek 17 35-064 Rzeszów	„Pomoc żywnościowa dla rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z terenu Gminy Chmielnik”	2 000 zł.	od 16.04.2007 do 30.11.2007

Zofia Budak

Ochrona środowiska

Pomyśl o sobie i o wszystkim co Tobie bliskie !

Z nowym rokiem więcej zapłacimy za wywóz odpadów komunalnych.

Podwyżka ta spowodowana została wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 106, poz. 723) za tonę odpadów z gospodarstw domowych, które trafiają na wysypisko, firmy wywozowe będą płacić 75 zł, a nie jak było dotychczas 15 zł.

Podwyższone stawki mają wymusić na firmach odbierających odpady komunalne od mieszkańców gmin kierowanie śmieci do segregacji i ich recyklingu.

Jest to moment, aby zastanowić się, co zrobić, aby zminimalizować ilość wytwarzanych odpadów w gospodarstwach domowych.

Należy z pewnością zacząć od zakupów. Zostań zielonym konsumentem i przemyśl każdy zakup, czy jest naprawdę potrzebny i czy nie jest on kolejnym obciążeniem dla środowiska, sprawdź czy opakowanie nadaje się do ponownego użytku, po zakupy chodź z płócienną torbą lub torbą wielokrotnego użytku.

Segreguj odpady w swoim gospodarstwie (szkło, metal, papier, plastik, odpady organiczne), a będzie to korzystniejsze dla twojego domowego budżetu a to dlatego, że:

- cena worków na segregację już od nowego 2008 roku wynosić będzie 2,80 zł, zaś na odpady komunalne zmieszane 9,50 zł a więc jest to znaczna i opłacalna różnica;
- oddając segregowane odpady przekazujemy je do odzysku i recyklingu .

Selektywna zbiórka jest źródłem surowców, których ponowne przetworzenie wymaga najczęściej dużo mniejszych nakładów (energii, surowców itd.) niż w przypadku produkcji wykorzystującej surowce pierwotne. W szczególności ogromną rolę mają tu odpady opakowaniowe. Dzięki wykorzystaniu surowców wtórnych zmniejsza się zanieczyszczenie środowiska.

Dobrym przykładem może tu być makulatura. Przy jej zastosowaniu do produkcji papieru, zużycie energii zmniejsza się średnio 2,5-krotnie, zużycie wody w procesie produkcyjnym o około 60%, zanieczyszczenia powietrza o około 75%, toksycznych ścieków papierniczych o około 35%. Ograniczona zostaje także wycinka drzew.

Dzięki wykorzystaniu surowców wtórnych zmniejsza się udział surowców pierwotnych w produkcji, co stanowi ich oszczędność i nie wpływa na degradację krajobrazu.

Agata Bolanowska

Rzeźba Matki Boskiej Niepokalanej

Uchwałą Nr VII/47/2007 z dnia 24 kwietnia 2007 roku Rada Gminy Chmielnik przyznała Państwu Danucie i Zdzisławowi Kmiotek dotację w wysokości 3500 zł, stanowiącej 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich zabytkowej rzeźby Matki Boskiej Niepokalanej stanowiącej wyposażenie kapliczki znajdującej się w miejscowości Zabratówka, wpisanej do rejestru zabytków ruchomych pod numerem rej. A-66 z dnia 09.01.2003 roku na podstawie decyzji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z siedzibą w Przemyślu z dnia 09.01.2003 roku.

W dniu 26.11.2007 roku komisyjnie została odebrana konserwacja przedmiotowej rzeźby.

Konserwacja polegała na oczyszczeniu obiektu z wtórnych nawarstwień, brudu i kurzu, zabezpieczeniu odspojonych warstw, usunięciu metalowych elementów i wszyst-

kich wtórnych przemalowań, impregnacji struktury drewna, sklejeniu rozluźnionych połączeń drewna, rekonstrukcji zniszczonych fragmentów rzeźbiarskich (np. palce u lewej dłoni), uzupełnieniu ubytków z drewna i zaprawy, wykonaniu dokumentacji konserwatorskiej.

Kapliczka wzniesiona w k. XVIII w., usytuowana na niewielkim wzniesieniu w południowej części wsi Zabratówka. Murowana z kamienia i cegły, na zaprawie wapienno-piaskowej, otynkowana, bielona na kamiennym cokole.

Wewnątrz duża drewniana pełnoplastyczna rzeźba Matki Boskiej Niepokalanej z 2 połowy XVIII w. z wtórną polichromią. Rzeźba Matki Boskiej Niepokalanej nosi cechy warsztatu Thomasa Huntera, rzeźbiarza późnego baroku.

Kapliczka posiada wartości architektoniczne i stanowi znaczący element krajobrazu kulturowego wsi.

Agata Bolanowska

Wieść Gminna z Chmielnika (rejestracja z dnia 18 lutego 1997 r. postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie Wydział I Cywilny na wniosek Urzędu Gminy w Chmielniku) – redaguje kolegium: Krzysztof Grad, Magdalena Wdowik-Reczek, Beata Wojnarowicz-Hondz. Skład i łamanie Adam Antosz. Druk: Urząd Gminy Chmielnik.

Nakład: 400 egz.

Wydawca zastrzega sobie prawo skracania i adiustowania publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca nie zamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich autorów, a nie wydawcy.